

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna št. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Pošt. ček. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 20

Gorica - Trst, 14. maja 1948

Izhaja vsak petek

ŽALOSTNO POGLAVJE

Zadnjič smo na tem mestu s točnimi in neoporečnimi dokazi ugotovili, kako nas hočejo gotovi nestrpni italijanski krogi prikazati in razvpiti kot slavo-komuniste in nas očrniti pred demokratično javnostjo. Ta nedostojna igra, ki se je v zadnjem času zelo rad poslužuje »Giornale di Trieste«, nas sili, da jo še enkrat primerno ožigosamo.

Početje italijanskih šovinističnih hujskačev ni nič novega. Zlasti mojstrsko ga je obvladal pokojni »Piccolo« slabega spomina in z njim priklical na Trst in vso Primorsko mnogo nesreč. S takim ravnanjem, ki je bilo v modi že dolgo pred prvo svetovno vojno, se je hotelo onemogočiti, da bi se mi politično in kulturno razvijali in gospodarsko ojačili.

Ob pretomu stoletja, ko se je z zgradbo bohinjske železnice pričel nagel gospodarski podvig Trsta, Gorice in vse Primorske, so nas pri avstrijskih nemških nacionalistih, zlasti pri tako zvanih »senemcih«, ki so hoteli zgraditi sloviti »most do Adrije«, blatili kot panslaviste. Ker nam niso hoteli priznati naših jezikovnih pravic in niso hoteli, da bi prišlo na temelju poštenega sporazuma do plodnega in mirnega sožitja, so ščuvali na nas nemške skrajneže, ki so pa imeli na žalost v državi veliko bešedo. S temi »prijatelji« so potem skušali prepričati naš narodni prerod. Česa so bili vsega sposobni, zgovorno povedo zgodba, ki se je pripetila v istrskem deželnem zboru. Zahtevo po slovenskih in hrvatskih ljudskih šolah, je neki italijanski poslanec pobijal s sledečo gorostasnostjo: »Kdo bo pa pasel naše purane, če bodo slovenski otroci hodili v šole?«

S takim nesmiselnim postopanjem so krili svojo zgrešeno nacionalno politiko. Raje so podpirali nemško nadutost in ekspanzijo ter s tem svojemu lastnemu razvoju neizmerno škodovali, kot da bi nam priznali pravice, ki so nam šle po božjih in naravnih zakonih. Tako se je ustvarilo nezdruženo stanje, da smo v Trstu in v Gorici morali skrbeti za slovenske ljudske šole z zasebnimi zbirkami. »Ciril« Metodova družba in »Solski dom«, dve zasebni slovenski šolski ustanovi, sta morali v obeh mestih kriti stroške za pouk več tisoč šolobveznih otrok.

Slovinci in Italijani smo živeli v sporih, smo se kregali in prepirali, si nagajali in škodovali na vseh poljih javnega življenja, seveda tudi na gospodarskem. Nemci so si pa meli roke, se krepili in širili ter do prve svetovne vojne že skoro dogradili svoj most od Belta do Adrije. S svojo nesrečno politiko so takrat pomagali importiranemu nemštvu, kot pomagajo danes importiranemu komunizmu in skušajo prepričati, da bi prišlo med avtohtonimi domačini do povrtitve in plod-

EINAUDI

PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE

Kakor kratko poročamo v političnem razpredelniku, je bil 11. t. m. senator in minister Al. Einaudi izvoljen za predsednika ital. republike.

Po predpisih ustave volijo predsednika države člani poslanske zbornice in senata na skupni seji. Ta seja je bila določena za ponedeljek 10. t. m. Članov obeh zbornic je 900, za izvolitev je potrebna dvetretjinska večina, t. j. 600. Ako se pri treh glasovanjih ne doseže te večine, potem se vrši še četrto glasovanje, pri katerem zadostuje za izvolitev navadna večina.

Ker se stranke niso mogle sporazumeti za skupnega kandidata, sta bili v ponedeljek dopoldne in zvečer dve skupni seji parlamenta in v torek predpoldne še tretja, toda pri nobenem glasovanju ni noben kandidat dobil zahtevanih 600 glasov. Zato se je v torek zvečer vršila četrta skupna seja. Pri tem glasovanju je bilo 871 volivcev in je dobil Einaudi 518 glasov ter je bil proglašen za izvoljenega. Njegov protikandidat Orlando, ki so ga kandidirali skrajni levičarji in skrajni desničarji, tedaj komunisti in monarhisti, je dobil 320 glasov. Prejšnji predsednik republike De Nicola je iz zdravstvenih vzrokov novo izvolitev odklonil. Zunanji minister Sforza, ki je bil kandidat republikancev, je drugi dan svojo kandidaturu umaknil, ker se je izjavil proti njegovi izvolitvi Saragat in so se tudi komunisti ostro izrekli proti njemu.

Skupne seje obeh zbornic so bile v dvorani poslanske zbornice na Montecitoriju in jih je ob navzočnosti senatnega predsednika Bonomija vodil predsednik ljudske zbornice Gronchi. Ta je tudi proglasil Einaudijevo izvolitev. V spremstvu predsednika Bonomija in podpredsednikov zbornice in senata se je potem Gronchi odpeljal k Einaudiju na dom in mu je tam uradno sporočil, da je izvoljen za predsednika republike.

Einaudi je ganjen odgovoril: »Glas parlamenta, glas naroda; glas naroda — glas božji. Naj se izvrši volja božja in naj mi Bog oprosti, da izvolitev s ponosom sprejemem.«

Novi predsednik italijanske republike je po rodu Pijemontež in šteje 74 let. Po poklicu je profesor ekonomskih ved in uživa kot znanstvenik svetoven sloves. Zlasti uživa velik ugled kot strokovnjak v valutnih vprašanjih. Zato ga je De Gasperi vzel v vlado, da bi uredil državno gospodarstvo in rešil obupne valutne težave. Z odločnostjo, ki je včasih mejila že na

nega dela, ki bi bilo v prid vsej deželi.

S sleno zagrizenostjo so takrat kot danes ovirali napredek in gospodarski razmah dežele in ji ne puste priti do potrebnega pokoja.

brezobzirnost, se mu je posrečilo spraviti italijanske finance v zadovoljiv položaj, da se ni treba več bati gospodarskega poloma.

Einaudi pripada italijanski liberalni stranki, je po svojem političnem gledanju mož stare liberalne šole ni pa kak napet svobodomislec. Ze njegove besede, s katerimi je sprejel izvolitev za

predsednika, ga kažejo kot vernega moža, ki zaupa v božjo pomoč.

V sredo 12. t. m. je bil novi predsednik slovesno ustoličen na najvišjo čast, ki jo more italijanski narod komu izročiti ter je tudi svečano prisegel, da bo zvest republiki in bo spoštoval ustavo.

Ustoličenje se je izvršilo z velikim sijajem in je poteklo v izrednem navdušenju in v izobčutju brez najmanjše motnje.

Z Einaudijem je stopil na čelo države resen, preizkušen mož z velikim znanjem, ki jo bo modro krmaril.

no-nimajo nobene alternativne. Slovensko demokratično gibanje je ohromljeno zaradi komunističnega terorja, zaradi obsodbe, ker Angla s Amerikanci podpirajo Italijane in zaradi bojazni obdočnosti.

»5) Slovenska protikomunistična Demokratična zveza izdaja časopis z imenom »Demokracija«, tiskarna v Gorici, Italija. Njen prvi urednik dr. Andrej Uršič, je bil ugrabljen od OZNE, poslan v Jugoslavijo, kjer je bil obešen. Časopis je še vedno eden izmed najboljših jugoslovanskih časopisov — tiskanih v svoji vodi.

»Trst bi moral biti na eden ali drugi način baza za demokratično ofenzivo Zapada proti komunističnemu Vzhodu. Trst bi moral postati demokratični center, iz katerega bi svobodni Zapad redno ustavljal komunistične reakcionarje iz zaželne zavese. To bi opogumilo zaslužnjene narode v Jugoslaviji.

»To se mora zgoditi samo, ako se Britanci, Amerikanci, Italijani in Francozi zavedajo, da morajo sodelovati z demokratičnimi Slovenci, oz. dem. Slovani.

»Upajmo, da demokratična Italija ne bo ponovila napak, katere je fašistična Italija in komunistična »Titoslavija« zagrešila nad Trstom. Izmučeno mesto mora postati most med zapadnim in vzhodnim svetom, — takrat ko bo komunizem dokončno uničen.«

Pismo Slobodana Jovanovića vseameriški konferenci

Ob priliki zasedanja vseameriške konference v Bogoti (Kolumbija) je predsednik Jugoslovanskega narodnega odbora v Londonu g. Slobodan Jovanović naslovil 2. aprila t. l. omenjeni konferenci pismo sledeče vsebine:

G. predsednik! Jugoslavija, ki se je 27. III. 1941. postavila na stran demokratičnih sil in v kateri se je pojavil prvi oboženi upor na zasedenem ozemlju, je danes poleg ogromnih žrtev doprinešenih zavezniški stvari pod komunističnim totalitarnim režimom, ki ji je bil vsiljen in se vzdržuje na oblasti s strahovanjem proti volji velike večine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V imenu jugoslovanskega naroda naslavlja Jugoslovanski narodni odbor sledeči poziv ameriškim državam, ki so ostale zveste načelom resnice in pravičnosti in jih prosim, da povzdignejo na konferenci svoj glas v korist Jugoslavije in vseh onih držav pod jarmom rdečega fašizma z zahtevo, da dobijo tudi države osrednje in vzhodne Evrope pravico do polnega uživanja osnovnih pravočin. Blagovolite sprejeti, g. predsednik, zagotovilo mojega odličnega sodelovanja

Slobodan Jovanović

Za združeno Evropo

Slovenska demokratična zveza za Svobodno tržaško ozemlje — kot predstavnica vseh demokratičnih (nekomunističnih) Slovencev, Hrvatov in Srbov na Svobodnem tržaškem ozemlju in na evropskem jugu sploh, pozdravlja z globokim in hitro uresničnim navdušenjem neumorno delo Odbora za ustanovitev evropskih združenih držav in njegovih poštenih zastopnikov. Prepričani smo, da morejo edino le evropske združene države zasigurati trajen svetovni mir in boljše bodočnost človeškega rodu na načelih svobode in demokracije.

Zato želimo Vašemu kongresu v imenu demokratičnih (nekomunističnih) Slovencev, Hrvatov in Srbov v in izven mej Svobodnega tržaškega ozemlja popoln uspeh in hitro uresničenje njegovih teženj, ki so tudi naše težnje in težnje vseh Evropejcev, ki so dobre volje, vedno pripravljeni, da tudi mi doprinesemo po svojih skromnih močeh k njih uresničenju, v nadi, da bo tudi STO kot samostojna državna tvorba, ustvarjena v splošno korist Evrope in miru, našla mesto v evropski federaciji.

Sprejmite, gospod predsednik, in sporočite kongresu izraz našega spoštovanja in odobravanja.

SLOV. DEMOKRATSKA ZVEZA
za Svobodno tržaško ozemlje
TRST

Ali je Trst obsojen?

Pod gornjim naslovom prinaša 14. števec revije »The New Leader« obširno razpravo o položaju in usodi Trsta. Članek je napisal Bogdan Radica, bivši šef Titove zunanje časnikarske službe. Od prekinitve s Titovim despotskim režimom je napisal že mnogo člankov, katere so objavile vodilne ameriške revije in časopisi.

Iz članka povzemamo naslednje zaključke, kakor jih izvaja avtor:

Političen položaj v Trstu, kakor v ostali Primorski je precej zapleten in zmešan:

Italijani so v veliki večini protislovenski. Danes se oni hudujejo proti Slovincem deloma zato, ker so jugoslovanski komunisti bili imperialisti najslabše vrste. Prejšnja trditve, da morajo samo komunisti premostiti nasprotja med dvema narodoma, se je izjalovila. To je najslabši rezultat komunistične politike v Trstu in Primorski je ta, da Italijani smatrajo vse Jugoslovane, Slovence, Hrvatine in Srbe za komuniste in panslavistične imperialiste, — kar seveda ni resnica. To mnenje se je prijelo tudi mnogih ameriških in angleških politikov, ki mečejo vse Jugoslovane v isti koš s Titom in sovjetskim imperializmom. Mnogi begunci iz Jugoslavije se smatrajo za Titove agente, ki se hočejo vriniti v Trst. Morda je med njimi nekaj špijonov, toda politika Zahoda bi morala prido-

biti jugoslovanske begunce kot zaveznike v borbi proti totalitarizmu.

Članek zaključuje pisec z naslednjimi petimi točkami, ki nakazujejo bodočo rešitev tržaškega problema:

»1) Trst ni niti italijansko — niti jugoslovansko mesto. Pripada k svojemu podonavskemu zaledju. Postati mora mesto vseh narodov, katerih ekonomski interesi težijo k Trstu.

»2) Angloameričani odkrito protežirajo Italijane ter gledajo na nas Slovence, Hrvatine in Srbe skozi italijanska očala.

»3) Italijani smatrajo Slovence, Hrvatine in Srbe za komuniste, čeprav se narodni v Jugoslaviji borijo proti komunizmu (Jugoslovani se boje, da bodo vsi soodgovorni za Titove zločine).

»4) Slovenci iz Slovenškega Primorja so v večini preprosti ljudje, kmetje, nižji uradniki, kateri so na eni ali drugi način povezani z italijanskim srednjim slojem. Samo nekaj Slovencev je imelo važne in donosne položaje. Njihova življenjska raven je zelo nizka. Komunisti so izrabili njihove socialne pogoje in z lažnimi vimi narodnimi gesli so skušali navdušiti Slovence. Pozneje so Slovenci bili razočarani nad komunizmom. Ker pa se ne morejo priključiti Italijanom in ker se Angloamerikanci obotavljajo sprejeti slovenske protikomunistične organizacije na svojo stran, Slovenci ponov-

Od srede do srede

6. MAJA: Bivši angleški zunanji minister Eden je obžaloval v svojem nedavnem govoru, da je tri leta po koncu vojne spet toliko govorov o možnosti novega konflikta. Mednarodni položaj je po njegovem mnenju zelo nevaren, čeprav ne brezupen. — Amerika preučuje vprašanje dobave vojaškega materiala državam zahodne Evrope. — Pri bližnjih češkoslovaških volitvah bodo predložili eno samo kandidatno listo. — Predsednik francoske republikanske ljudske stranke Schuman je izjavil, da bi njegova stranka razvojlje sodelovala z De Gaullem, ako bi general podpiral sedanjo koalicijsko vlado. — Konferenca o avstrijski mirovni pogodbi je, kot vse kaže, propadla zaradi nesporazumov med sovjeti in Angloameričani, ki so gladko zavrnili vse Titove zahteve glede Koroske. — Ameriški senat je z veliko večino odobril nakazila za povečanje letalstva od 55 na 70 bojnih skupin. — Britansko zunanje ministrstvo je objavilo besedilo dveh not Titovi Jugoslaviji. Note zahtevajo Titove obtožbe glede uprave tržaškega ozemlja.

7. MAJA: Iz jugoslovanske vlade so odstranili dva stara komunistična žujevca in Hebranga in ju nadomestili z dvema drugima partijcema. — Američani bodo dobavili Turčiji 16 tisoč ton vojaških potrebščin takoj in ne kot predvideno šele v juliju. — Sovjetski polkovnik Tasojev se je pojavil v Angliji kot politični begunec in bo baje podal senzacionalne izjave o razmerah v Sovjetiji. Kot znano je Tasojev pred nekaj dnevi izginil in so tedaj sovjeti obtožili Američane, češ, da so ga ugrabili. — Komunistična policija na Slovaškem je uretila večje število oseb, ki jih obtožuje, da so pomagali pri begu predsedniku slovaškega narodnega sveta Jožetu Letrihu. — Na frankfurtskem letališču sta pristali spet dve letali s češkoslovaškimi begunci, ki so prisilili pilote, da so jih odpeljali v inozemstvo. — Ameriška metodistična cerkev je sklenila, da bo izvežbala nad 200 misijonarjev, ki jih bo potem poslala po svetu, da odprejo oči ljudem, ki so postali žrtev komunistične propagande. — Ameriški državnik Dulles je v svojem govoru razkrinkal metode internacionalne komunistične pete kolone, ki hoče na vsak način izvesti svoje načrte za svetovno boljševizacijo. Poudaril je, da moramo strogo ločiti med miroljubnim ruskim narodom in komunističnimi internacionalci. Dulles je tudi pripomnil, da ameriško zunanje ministrstvo ne nasprotuje njegovemu predlogu za ustanovitev protikomunistične — Churchill je otvoril v Haagu kongres za združeno Evropo. — Velika Britanija je povečala svoje izdatke za državno obrambo, ki bodo letos znašali 23% odstotkov proračuna.

8. MAJA: Bivši češkoslovaški ministrski podpredsednik Kočvara se je zatekel na ameriško področje v Nemčiji. — Češkoslovaški teniški športniki, ki se nočejo vrniti v zasluženo domovino, so novinarjem pripovedovali svoje dogodke s potovanja po Sovjetski zvezi. Pravi, da so jim tam pred vsako tekmo odredili, kdo mora zmagati in kako dolgo mora igra trajati. Ponoči pa so policisti spali pred vrati njihovih spalnic na tleh, ker so se bali, da ne bi prišli v stik z ruskim prebivalstvom. — Komunistična policija poroča iz Bukarešte o novih aretacijah političnih nasprotnikov. — Na Poljskem so izdali ukaz za aretacijo vsakega Poljaka, ki bi čital urad-

Od srede
do srede

ne vesti ameriške informacijske agencije USIS. — Belgijski in danski obrambni minister se bosta sestala in razpravljala o vojaškem sodelovanju. — Velika Britanija, Francija in Združene države so predložile, naj bi komisija Združenih narodov za mednarodno kontrolo nad atomsko silo prenehala s svojim delom, ker je po krivdi Sovjetske zveze njeno delo prišlo na mrtvo točko. — Po dvanajsturnem sestanku so se zavezniški podpoveljniki v Berlinu razšli, ne da bi kaj opravili, ker je sovjetski zastopnik namenoma zavlačeval debato. — V južni Koreji so nastali veliki nemiri, v katerih so ubili že enajstega uradnika volivne komisije. Za nemire so po vseh poročilih odgovorni komunisti. — Ameriški minister za vojsko Royal je izjavil, da ne bo takojšnje vojne, če bodo imele Združene države močno vojsko, mornarico in letalstvo. V nasprotju s tem primeru pa obstoja možnost tretjega spopada.

9. MAJA: Ameriški republikanski kandidat za predsednika Združenih držav Stassen je izjavil tisku, da je najboljši način za preprečitev tretje svetovne vojne odločen nastop proti komunističnemu pronicanju povsod po svetu. — Iz Grčije poročajo, da so našli trupla 40 otrok in 20 odraslih oseb, ki so jih podavili komunisti, da bi jih ne izdali. — Po komunističnem državnem udaru na Češkoslovaškem je pobegnilo nad 12 tisoč oseb, med njimi 35 češkoslovaških poslancev. Čehoslovaki se v inozemstvu hitro in pridno organizirajo in so že ustanovili tajno odporniško gibanje »kongresa svobode«. — S. sovjetskega predsednega področja v Nemčiji poročajo o oboroženem spopadu med dezerterji sovjetske vojske ter sovjetskimi četami. — Američani imajo namen izvežati turško vojsko tako, da bo postala ena izmed najmočnejših armad v Evropi. — Newyorški nadškof kardinal Spellman je obsodil režime, ki preganjajo Kristusove vernike, ker se kristjani protivijo sodelovati pri politiki držav in ljudi, ki so nasprotniki krščanstva.

10. MAJA: Na kongresu za Združeno Evropo v Haagu je imel Winston Churchill velik govor, v katerem je ostro obsodil fašistične in komunistične diktature ter izrazil trdno zaupanje v zmago demokracije nad vsemi totalitarnimi. — Na ameriško zasedbeno področje je spet priletelo češkoslovaško letalo z begunci. To pot so pobegnili nekateri vojniki. — Arabska zveza bo priporočila vsem članicam zveze arabskih držav, naj prekinjejo diplomatske stike z onimi vladami, ki bi priznale morebitno židovsko državo v Palestini. — Zunanji minister Marshall in senator Vandenberg bosta v kratkem zahtevala od ameriškega kongresa, naj odobri načrt za izdatno vojaško pomoč zahodni Evropi. — Posebni ameriški poslanik v Evropi za Marshallov načrt Harriman je izjavil, da bo načrt ameriške pomoči Evropi prišel v veljavo že v nekaj dveh mesecih. — Ameriško poljedeljsko ministrstvo je uradno obtožilo Sovjetsko zvezo, da uporablja živila kot sredstvo za politično uveljavljanje doma in drugod v svetu. — Ameriška vlada je poslala svetovetom ostro noto, v kateri jih opozarja, da so oni odgovorni za težave in nesporazume v svetu. — Ameriški in francoski vojaški poveljniki sta se sestala v Berlinu na zaupen razgovor in nato odpotovala v London na konferenco o Nemčiji. — Na Madžarskem so ustrelili 16 delavcev, ker so baje izvajali sabotažne akcije v madžarski industriji. — Predsednik Truman je zahteval od kongresa odobritev 818 milijonov dolarjev za pomoč Grčiji, Turčiji, Kitajski in Trstu. Za Trst je predvidenih od te svote 20 milijonov dolarjev ali približno 12 milijard litr.

POLITIČNI OBZORNİK

Razčiščevanja med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami

Moskovski radio je 10. t. m. poročal, da je ameriški poslanik pri sovjetski vladi general Bedell Smith izročil odločno diplomatsko noto sovjetskemu zunanjemu ministru Molotovu. Kolikor je mogoče posneti iz poročila moskovskega radia vsebuje ameriška nota naslednje točke:

Vlada Združenih držav ugotavlja, da Sovjetska zveza za načrtno ovira vsa prizadevanja Združenih držav, ki hočejo nuditi Evropi potrebno pomoč, da se čimprej postavi na lastne noge. Ker je zadržanje Sovjetske zveze in njenih satelitov do ameriške politike v Evropi tako sovražno, je jasno, da sovjetski ameriške namene popolnoma napačno razumejo. Razen tega se zdi, da sovjetski tudi nimajo jasnih pojmov o bodočem razvoju ameriške zunanje politike. Zaradi tega je potrebno točneje pojasniti ameriško stališče in nekatera dejstva:

1) Sovjeti in njihovi sateliti se vdajajo vpljivemu

11. MAJA: Francija je prešla v zadnjem poldrugem letu od Amerike toliko žita, da je zadostovalo za tretjino krušnih obrokov. — Združene države so poslale Sovjetski zvezi ostro diplomatsko noto, v kateri Sovjete opozarjajo, da se ameriška politika ne bo izpremenila in da je Amerika odločena energično nastopiti proti sovražnemu zdržanju Sovjetske zveze. Nota pa obenem poudarja, da so vrata za izmenjavo misli s Sovjetsko zvezo še vedno odprta. Molotov je na noto odgovoril z običajnimi komunističnimi frazami in obtožbami, ponujeno roko pa je na videz sprejel in bi se rad pogajal. V Angliji in Ameriki gledajo na to čudno sovjetsko spravljenost z nezaupanjem in se vprašujejo, kaj se za tem skriva. — V Ameriki so postavili vse železnice pod vojaško nadzorstvo, da tako preprečijo grozečo železničarsko stavko, ki bi med drugim imela za posledico, da bi se Marshallov načrt zakasnil. — Ameriški parlamentarni odbor za pobijanje protidržavnega delovanja je izdal spomenico, ki predvideva zakonske mere proti prevratnemu delovanju komunistov. — Italijanski parlament je izvolil za novega predsednika italijanske republike senatorja Einaudija.

12. MAJA: Zidje se pripravljajo na odločilno ofenzivo z namenom, da bi si pridobili nadzorstvo nad vsem Jeruzalemom, čim Angleži odidejo iz Palestine. — Skupina komunističnih gverilcev je v severni Grčiji ujela skupino vasčanov, ki so branili svojo vas. Komunisti so vaškega duhovnika pribili na križ, osem drugih oseb pa z žebli na drevesa. Podobne stvari so se med »osvobodilno borbo« dohajale tudi v Sloveniji, vendar tedaj svet ni hotel verjeti takim poročilom. Sedaj pa gorjo vest prinaša ves svetovni tisk. — Novi italijanski predsednik Einaudi je sprejel ministrskega predsednika De Gasperi, ki mu je predložil ostavko vlade. V prihodnjih dneh bo De Gasperi izvršil nekatere spremembe v vladi. — V Pragi so obsodili zaradi vohunstva v korist »neke tuje sile« enega obtoženc na smrt, enajst pa na doletno ječo. — Brazilska vlada je sporočila, da je pripravljena sprejeti neomejeno število beguncev. — Ameriški predstavniki so izjavili, da je Moskva z enostransko objavo zaupne ameriške note ustvarila težak diplomatski položaj. — Novo zarotniško organizacijo, ki je sestojala iz mladinske protikomunistične zveze in vojaške osvobodilne organizacije, so odkrili na Češkoslovaškem. Dvanajst oseb so aretirali, ostali pa so baje pobegnili.

upanju, da se bo ameriška zunanja politika utegnila spremeniti, ko bo izvoljen novi ameriški predsednik. Taka upanja so popolnoma neutemeljena.

2) Sovjeti in njihovi sateliti se nadejajo, da bo v Ameriki izbruhnila katastrofalna gospodarska kriza, ki bo prisilila ameriško zunanjo politiko na drugo pot. Taka upanja so brez podlage. Ni nobenih znakov, da bi kmalu utegnili izbruhniti gospodarska kriza v Ameriki. Pa tudi če bi izbruhnila, to ne bo prav nič vplivalo na potencial ameriške industrije in ne bo imelo pravnobnih posledic glede ameriške zunanje politike.

Zaradi takih in podobnih utvar, ki si jih delajo sovjetski in vse komunistične partije po svetu, ki stoje pod direktnim nadzorstvom Kremlja, je nastal v svetu resen in nevaren položaj, ki ga komunistično rovarjenje še zaostruje.

Ameriški narod in ameriška vlada globoko obžalujeta, da je prišlo do takega položaja, vendar pa še vedno upata, da se bo dalo najti način, kako izgladiti velika nasprotstva med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. Treba je pibiti, da je napetost v svetu nastala zaradi sovjetskega zdržanja in ne narobe. Zaradi sovjetske sovražne politike, so bile Združene države prisiljene nuditi podporo nekaterim evropskim državam, ki so jih ogrožale komunistične manjšine. Sovjetsko sovražno zdržanje je tudi vzrok, da so se Združene države pridružile skupnim ukrepom zahodnoevropskih držav. Kljub vsemu temu Združene države še niso zaloputnile vrat do morebitnega sporazuma in bodo pozdravile morebitno sovjetsko sodelovanje v cilju ureditve in pomiritve svetovnega položaja.

Kot poroča radio Moskva je na to ameriško noto Molotov že osebno odgovoril ameriškem poslaniku. Molotov je tudi topot na ameriške obtožbe odgovoril s protibtožbami in skušal zavrniti in zanikati dejstvo, da se Sovjetska zveza vmešava v notranje zadeve vzhodnoevropskih držav. Koncem koncev pa se je le izrazil pripravljene, da začne z razgovori o tem, kako bi se dalo izboljšati sedanje napeto stanje, ki vlada med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami.

Bevin k položaju

Dne 12. t. m. je razpravljajl britanski zunanji minister Bevin v spodnji zbornici o zunanjih politikah. Na vprašanje glede izmenjave pogledov med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami je Bevin odgovoril, da je o zadevi izvedel šele po moskovskem radu. Vendar mu je ameriška vlada dala vsa pojasnila, ki jih za enkrat ne more objaviti. Nadaljeval je: »Morda bodo razgovori med Ameriko in sovjeti rodili sadove, toda to je tedaj, če bodo partnerji odkrito položili karte na mizo. Vendarle bo še preteklo precej časa in priprav, da bo stvar lahko uspela. Povsod v svetu se izraža želja narodov za obvarovanje miru; edino komunisti so še proti miru. Zahodne evropske sile in tudi dugi deli sveta niso pripravljene zrtvovati svojih načel in svojih duhovnih izročil za dru-

go ideologijo, s katero se ne strinjajo.« Bevin je še omešil sovjetski nediplomatski postopek in je dejal, »da je vsako delo akreditiranih diplomatov nemogoče, če se ta ne more pomeniti z zunanjim ministrom tuje države, ne da bi prišli njuni razgovori v javnost.

Zveza med Belgijo in Nizozemsko

Predstavniki Belgije in Nizozemske so izjavili, da se vojaški pogodbi med Belgijo in Nizozemsko lahko pridruži tako Luksemburg kot kakršna koli druga država. Nizozemski vojni minister je izjavil, da so vse podrobnosti te vojaške pogodbe znane vladam petih zahodnih držav, ki so mnenja, da je ta pogodba važen prispevek k bodočemu vojaškemu sodelovanju. Pogodba — je izjavil nizozemski vojni minister — ni naperjena proti nobeni državi in bo imela velik vpliv za vzdrževanje miru. Belgijski vojni minister pa je izjavil, da je sporazum popolnoma vojaškega in tehničnega značaja in nima nobenega političnega pomena.

Združene države se oborožujejo

Odbor za oborožene sile ameriške poslanske zbornice je objavil poročilo, v katerem zagovarja povečanje oboroženih sil Združenih držav na 2 milijona mož z naborem mladeničev od 19. do 25. leta. Odbor poudarja v poročilu, da je tak ukrep potreben za »odvrnitev sovjetske vlade od katere koli prenapete odločitve«.

Poročilo odbora omenja, da izvira zakon o naboru iz priporočila predsednika Trumana kongresu ter nadaljuje: »Odbor je mnenja, da je ta ukrep točen odraz resnega poslabšanja mednarodnega položaja v zadnjih mesecih. Potreben je nujni odgovor ameriške vlade na določene napadalne in nevarne akcije s strani Sovjetske zveze.

V nadaljevanju pravi poročilo, da kažejo komunistični udar na Češkoslovaškem in poteze proti Finski, Skandinaviji ter ameriškim zasedbenim silam v Berlinu in na Dunaju naraščanje sovjetskega upiranja napotom Združenih držav in 16. evropskih vlad za obnovo Evrope.

Odbor je prepričan, da povečujejo te akcije možnost, da bi Sovjetska zveza bila lahko zdaj pripravljena tvegati dokončne odločitve v domnevi, da bodočnost ne more prinesiti drugega kakor le poslabšanje sovjetskega položaja. Priznati je treba, da ni zmotno misliti, da po katerem naj bi čas delal proti Sovjetski zvezi.

Ravno zato, da bi odvrnile sovjetsko vladu od kakršne koli prenapetega odločitve, je za vladu Združenih držav potrebno, da uspešno pripravi zadostno število svojih oboroženih sil.

Združena Evropa

Dne 10. t. m. se je zaključil kongres za evropsko federacijo, ko so delegati sprejeli enoglasno sporazum o gospodarskem sodelovanju med bodočimi članicami evropske federacije. Do sporazuma je prišlo po posredovanju Churchilla, ki je osebno posegel v debato. Sporazumeli so se, da opravijo države članice vse carinske ovire med posameznimi zveznimi deželami in da stabilizirajo vse ev-

ropske valute. Sporazumeli so se tudi o tem, kaj je treba ukreniti, da se poveča poljedeljski donos v evropskih deželah. Kongres se je uspešno bavil tudi s sinkalnim vprašanji in izdelal načrt za zvišanje življenjske ravni delavcev. Zborovanje je zaključil Churchill v francoskem jeziku.

Kdo je zmagal v drugi svetovni vojni?

Če človek čita sovjetsko časopisje ali poslušaj sovjetski radio, se mu zdi, da je Sovjetska zveza sama samcata brez vsake pomoči premagala Hitlerja. Po sovjetskih poročilih je Sovjetska zveza nosila vso težo vojne in samo ona je rešila svet od hitlerjanskega barbarstva. Seveda se sovjetski tisk in radio niti z besedico ne spomnita dejstva, kako so stvari stale preden je Hitler napadel Sovjetsko zvezo. Pred tem napadom je Sovjetska zveza dve leti zvesto stala ob strani Hitlerja, mu na vse načine pomagala in ne samo to: komunističnim partijam po vseh državah, ki so bile v vojni z Nemčijo, je zapovedala, naj sabotirajo vojne napore zaveznikov v njihovem smrtnem boju proti nacističnemu vojnemu stroju. Moskva se dela, kot da je vse to pozabila. Moskva danes pridiga sovjetskim narodom, da je Sovjetska zveza nosila vojno breme tri leta sama in ne omenja nobene zavezniške pomoči. Moskva ne poroča nič o tem, da je zavezniško letalstvo dan na dan zasipalo nacistično Nemčijo z bombami, nič ne poroča o tem, da je tisoč zavezniških ladij bilo dan na dan, noč za nočjo na odprtem morju in da so te ladje izvajale učinkovito blokado Hitlerjeve Nemčije, kakor tudi prevzale neobhoden material za sovjetsko armado. Moskva se ne spominja, kako je bil poražen Rommel v Afriki pri El Alameinu, dela se, kot da zavezniški sploh ne bi vodili vojne. Jasno je, da Kremelj sam ne verjame tega, kar pripoveduje svojemu narodu, ko omenja samo sovjetske napore in zmage, gladko pa zatajuje zavezniški doprinos v drugi svetovni vojni.

Jasno je, da sistem, ki vlada v Sovjetski zvezi, sistem popolnega državnega monopola nad tiskom in nad radijem nima drugega namena razen tega, da oblikuje javno mnenje popolnoma po željah brezobzirne manjšine, ki danes vlada v Kremlju. Obžalujemo veliki ruski narod, da je postal žrtev boljševeške klike.

Volitve v Koreji

Računajo, da je 11. t. m. v južni Koreji prišlo na volišče skoraj 7 milijonov volivcev. To so prve volitve v 4000 letni zgodovini Koreje. Te volitve imajo namen postaviti parlament, ki bo skrbel za ustanovitev vlade za oni del države, ki je zaseden z ameriški silami. Toda ni da bi se veselili ob tem dogodku, ker se zdi, da je to dokončni korak, ki potrjuje, da je nemogoče sporazum med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami za ustanovitev enotne korejske države.

Po porazu Japonske je 38. vzporednik — samovoljna črta — razdelil Korejo v sovjetsko in ameriško zasedbeno področje; prvo obsega severni del, drugo pa južni del države. Upali so,

da bosta velesili s posebno mešano komisijo mogli vzpostaviti začasno vladu za vso Korejo. Toda dogovori tudi pred organizacijo Združenih narodov niso dosegli nobenega uspeha zaradi nasprotstva Sovjetske zveze.

Sovjetska zveza se je hotela pokazati kot edina velesila, ki je naklonjena enotnosti Koreje, katero pa je istočasno podredila uvedbi komunističnega režima. Na svojem severnem področju so sovjeti že ustanovili državo sovjetskega kova, ki sloni na »ljudski vojski«, katere naloga je vzdrževati komunistično nadzorstvo po umiku sovjetskih čet. Položaj vzbuja zaskrbljenost, kajti ko bi Združene države odpoklicale svoje čete iz južnega dela države, bi imeli komunisti proste roke, da bi mogli svojo nadvlado razširiti po vsej državi.

Tudi to področje, ki je bilo precej prizadeto v vojni, je danes mnogo bolj oddaljeno od ustaljenosti in miru kot kdaj koli prej.

Britanija in Commonwealth

Med zunanjepolitično debato v britanski spodnji zbornici je ministrski predsednik Attlee izjavil, da bo britanska vlada v kratkem sklicala konferenco Commonwealtha. Ministrski predsednik je v debati o zahodnoevropski zvezi izjavil, da se mora Britanija zavedati, da ni le evropska država, ampak tudi članica velikega Commonwealtha in Imperija. V imenu opozicije je tudi Eden izjavil, da je pri vseh britanskih razgovorih z zahodnimi državami treba absolutno upoštevati pogoj, da deluje Britanija pri zasnovi in izvrševanju tega načrta kot članica Commonwealtha.

Volitve na Češkem

Češki časopisi so objavili sezname kandidatov, ki so jih odobrili tako imenovani komunistični akcijski odbori na Češkem in Moravskem za volitve 30. maja. V sedemnajstih od devetnajstih okrožjih so kandidati komunisti. Opozicionalnih kandidatov ni.

Spomenica predsedniku Varnostnega sveta

Podpisani smatrajo za svojo častno dolžnost, da Vam predložijo resolucijo, ki je bila sprejeta od prvobitnih zastopnikov podjarjenih narodov osrednje in vzhodne Evrope, ki so se zbrali 15. aprila 1948, v 55 Exhibition Road, London, S. W. Z.

Podpisani predstavniki beloruskega, bolgarskega, estonskega, jugoslovanskega (srbskega, hrvskega, slovenskega), letonskega, litvanskega, poljskega, romunskega, slovaškega, ukrajinskega in češkega naroda:

pozdravljajo nedavno izjavo voditeljev zapadne demokracije glede sovjetsko-komunističnega pritiska, ki se z vsakim dnevom veča, in napore Zapada, da se organizira obstanek svobodne Evrope; istočasno odločno protestirajo proti političnemu sistemu, ki je bil upostavljen nad vzhodno polovico Evrope s silo, lokavostjo, prevaro in organiziranim zavajanjem od nepoštenih režimov, ki bi se ne moglo obdržati na oblasti, če bi se narodom v teh de-

želah dala prilika, da izrazi jo svojo svobodno voljo; obsojajo one nasilne vlade, ki se same brez sramu nazivajo »narodne demokracije« in se ne naslanjajo na voljo onih, katere vlada jo, temveč na oblast politične policije in sodišča, ki se krivično imenujejo »ljudska sodišča«, ki pa v resnici predstavljajo ukinjenje vseh osnovnih človeških in zasebnih pravic ter gošpodarsko izkoriščanje v prid sovjetsko-komunističnega svetovnega carstva; s prezirom zavračajo politiko moralne izprijenosti, s katero hočejo ti režimi, ki se lažno nazivajo »demokracije«, skvariti ljudsko občestvo, zlasti v pogledu njihovih naporov, da bi zastrupili mlada srca onih narodov, ki so danes njihove žrtve;

izražajo svoje prepričanje, da je nemogoče rešiti zapadno Evropo, ako se predhodno ne zlomi sovjetska nadoblast v vzhodni Evropi, ker je ta nadoblast izvir stalne negotovosti, ki onemogoča zapadnim državam, da dosežejo tako notranjo pomiritev, ki je neobhodno potrebna za njihovo obnovo in ker Evropa ne more ostati deloma svobodna in deloma podjarmljena.

Zato podpisani predstavniki pozivajo Varnostni svet, da on potrdi:

1. — da paragraf 4. člen 2. zakonika Združenih narodov, Sovjetska zveza posredno ali neposredno stalno krši s silo ali grožnjami proti drugim državam;

2. — da je Sovjetska zveza z likvidacijo svobode in politične neodvisnosti vseh držav osrednje in vzhodne Evrope ustvarila položaj, ki predstavlja nevarnost za mednarodni mir in varnost, ki je predviden s členom 34. zakonika Združenih narodov.

Upoštevajoč vsa navedena dejstva so podpisniki uverjeni, da Varnostni svet ne bo omejil svojih preiskav na ugotovitev sovjetske udeležbe v Češkoslovaški, temveč da bo takoj podvel potrebne korake, da se izvede preiskava o sličnem delovanju komunizma v vseh državah osrednje in vzhodne Evrope.

- Za Belorusijo *Zuk Hryskievic*
- Za Bolgarsko *Matzankieff*
- Za Estonijo *Ants Oras*
- Za Jugoslavijo *Dr. M. Gavrilovic*
- Za Letonijo *M. Bajorinas*
- Za Litvanijo *Olgierd Rozitis*
- Za Poljsko *Tytus Filipowicz*
- Za Romunijo *Gr. N. Buzesti*
- Za Slovaško *Peter Pridavok*
- Za Ukrajino *Panchuk*
- Za Češko *L. Prchala*

KULTURA

„Ta narod bo vedno živel“

Ker je to prvi jugoslovanski umetniški film, mislimo, da je potrebno napisati par besed o njemu:

April 1941. ... Jugoslavija pregažena, poteptana, vojaški beže, oficirji so brez glave... Vse se ruši, samo narod ostane, ta se dvigne... po gorah... skrite puške pridejo na dan... upor.

Nato PARTIJEK. Tajne direktive komunistične partije svojim celicam, kako naj izrabijo upor mas za svoje namene. Kurirji gredo na vse strani, komunistični aparat začne voditi gveriljo v Jugoslaviji.

Mase so se odzvale geslom NARODNO osvobodilne borbe, ki so jih vrgli komunisti med nje preko svojih zaupnikov... ogromni napori so doprinešeni... karavane kmetic, ki nosijo živila obkoljenim partizanom... borbe po gozdovih, zasede, mrtvi heroji, nad vsem pa PARTIJEK. On daje direktive, ukazuje, kaznuje...

Nato seveda »izdajalci«. Četniki v nemški službi...

Zamišljen sem odšel iz dvorane. NAROD? Da, vedel sem: ta narod bo vedno živel.

Film je prvi jugoslovanski posnemamo, da je ladja »Santa Cruz« privozila v pristanišče v Buenos Aires na velikonočni ponedeljek 29. marca zjutraj. Na krovu je imela nad 500 slovenskih beguncev. List toplo pozdravlja novodošle in poziva čitatelje, naj jim pomagajo pri iskanju stanovanj in dela. Ob dohodu ladje so jih pozdravili zastopniki Društva Slovencev z g. Hladnikom na čelu. Prej je bilo v Argentini okrog 500 naših ljudi, s prihodom nove skupine se je število povišalo na tisoč. To je bilo za velikonočne praznike. Od takrat se je pa begunska družina že zopet povečala.

Se nekaj: zanimivo, da je gledalo film tudi mnogo Italijanov, ki so verjetno leta 1941. bili sami »igranci« v zasejeni Jugoslaviji, danes pa dobivajo odvezo za vse, kar so storili, od tržaške komunistične partije in njene fratelance. Časi se pač menjajo.

Na splošno o filmu, iz umetniškega stališča, ni lahko govoriti, ker snov kot taka je bolj podvržena kritiki čustev, kot pa kritiki razuma. Na vsak način, se moramo, kljub vsej retoriki in šablonski propagandi, ki je v njem, pohvalno izraziti o tem prvorojencu jugoslovanske filmske industrije.

ŠIRITE „DEMOKRACIJO“

„Zarja na Jadranu“

Te dni smo zabeležili morda enega izmed najbolj razveseljivih pojavov v našem porajajočem se kulturnem življenju. To, kar smo slutili z vsvo razvojno nujnostjo že dolgo, namreč, da mladina, in tudi najmlajša, ne bo mogla več dolgo prenašati duhovnega tlačanstva, ki so ji ga vsiljevali pod krinko zvonečih in včasih zelo privlačnih fraz, se je izpolnilo. Danes leži pred nami prvi odgovor zdravno presojajoče in ocenjujoče mladine na vse bolno samopašstvo, ki je hotelo to mladino oropati za tiste najlepše mladostne sile in izraze, ki jih lahko združimo v kratkih besedah: svoboden polet čustvovanja, mišljenja in stremeljenja mladih, oblikujočih se tvorih sil našega naroda.

Ta prvi odgovor je tehnično skromni šapirografirani dijaški list »Zarja na Jadranu«, kjer pa se za siromašno zunanjo obliko prve (majske) številke skriva toliko notranjega bogastva, da človeka zunanost prav nič ne moti.

List, ki je nastal samo s skupnim prizadevanjem, trdno voljo in brez kakršne koli podpore, pravi v uvodni besedi: »Glasnica si vse sele in pogumne mladosti... priprava na samostojnost in skrb za bodočnost mladih ljudi, ki bodo

pognali na zdravih vejah popje, da se iz njega razvije cvet in kasneje sad... ki bo v korist vsakemu posamezniku in skupnosti.«

»Zarja na Jadranu«, ki stopa v svet »kot glasilo mladine, ki zna misliti s svojim razumom, ki ima pred seboj jasno začrtano pot in se zaveda dolžnosti do naroda, ki živi v kraju in času, kjer se prepletata dva glavna, a nezdružljiva tokova«, ki pravi, da se ne more strinjati s tistimi, ki jim ni do nikakega samostojnega mnenja, marveč samo papagajsko ponavlja besede minljivih veličin in ki pravi, da mora biti mlad slovenski izobraženec v miselnem svetu nujno svoboden, v javnem življenju pa resničen demokrat, je v svoji prvi številki zbrala dovolj pestrega gradiva, da bo postala priljubljena. Govori o razstavi kiparja Goršeta, o dijaškem listu tržaške nižje gimnazije, prinaša razgovor z dr. Turnškom, piscem drame »Država med gorami«, deset strani njene prve številke pa prepletajo še nekateri literarni prispevki, med njimi nekateri prav posrečeni pesniški parodični izseki iz dijaškega življenja. Poedina številka »Zarja na Jadranu« stane za dijake 50 lir.

Mladim neustrašenim iskalcem resnice želimo na njihovi poti največ uspeha, naši javnosti pa priporočamo, da jih pri njihovih čistih naporih širokogrudno podpre.

ZANIMIVOSTI

Koliko je naših beguncev v Argentini?

Po »Svobodni Sloveniji« posnemamo, da je ladja »Santa Cruz« privozila v pristanišče v Buenos Aires na velikonočni ponedeljek 29. marca zjutraj. Na krovu je imela nad 500 slovenskih beguncev. List toplo pozdravlja novodošle in poziva čitatelje, naj jim pomagajo pri iskanju stanovanj in dela. Ob dohodu ladje so jih pozdravili zastopniki Društva Slovencev z g. Hladnikom na čelu. Prej je bilo v Argentini okrog 500 naših ljudi, s prihodom nove skupine se je število povišalo na tisoč. To je bilo za velikonočne praznike. Od takrat se je pa begunska družina že zopet povečala.

Churchill na Norveškem

Bivši britanski ministrski predsednik Churchill je prispel v Oslo in bo ostal na Norveškem do konca tega tedna. Churchill je odšel iz Haaga z letalom in ga bo med njegovim bivanjem na Norveškem univerza v Oslu imenovala za doktorja filozofije honoris causa. Čeprav je obisk bivšega britanskega ministrskega predsednika povsem zasebnega značaja, bo vsekakor gost kralja Haakonja, ki mu

bo priredil slavnosten banket. Banketa se bodo udeležili številni najvišji državni predstavniki.

Begunci v Združene države

Predsednik poslanske zbornice Josef Martin je izjavil, da bo kongres verjetno odobril dekret, ki dovoljuje 200 tisoč evropskim beguncem, da se bodo naselili v Združenih državah v teku dveh let. Osnutek predloga za enkrat še preučujejo pred posebno komisijo poslanske zbornice.

Ugrabljenje grških otrok

Grški katoliški episkopat je naslovil na ves katoliški svet protest proti ugrabljanju otrok, ki jih odpeljujejo grški komunistični uporniki.

Komunistična policija v Pilznu na Češkem je aretirala večje število dijakov in meščanov, ker so položili cvetje pred spomenik ameriškim vojakom, ki so osvobodili to mesto leta 1945.

Begunski demokratični voditelji

iz vzhodne Evrope so poslali spomenico kongresu za združeno Evropo v Haagu. Protestirajo proti gospostvu Moskve v njihovih državah ter poudarjajo, da bo Evropa vedno nepopolna brez sodelovanja dežel, ki so zdaj pod sovjetskimi gospostvom. Med podpisniki spomenice je tudi zastopnik jugoslovanskih beguncev.

ZNANILCI UNIČENJA

»Jaz se z vojno ne bom igral. Ne bom se pustil vplivati od svojih vojaških šefov. Jaz bom sprožil vojno, toda določil bom sam trenutek napada. En sam trenutek je najugodnejši. Čakal bom nanj — z železno odločnostjo. Ne bom ga zgrešil. Napel bom vse svoje sile, da ujamem pravi trenutek. To je moja misija. Če v tem uspem, imam pravico žrtvovati mladino. Gospodje, ne igraymo se heroje in uničimo sovražnika. Kljub naukom, ki nam jih daje vojna, so naši generali še vedno mnenja, da se morajo ponašati kot vitezi. Menijo, da se izvaja zmaga tako kot turnirji v srednjem veku. Toda jaz ne potrebujem vitezov. Potrebujem revolucionarje. Revolucionarna načela so osnova moje politike.

»Ne bom se ustrašil ničesar. Ne pred takimi zvanimi mednarodnimi zakoni. Nobena pogodba me ne bo ovržala, da se ne bi poslužil prednosti, ki se mi ponudi. Naslednja vojna bo zagrizena in krvava.

»Zanetili bomo revolucijo v Franciji prav tako gotovo, kakor je v Nemčiji ne bo. Zato jamčim jaz. Francozi mi bodo vzklicali, kot svojemu odrešeniku. Mali človek srednjega sloja nas bo pozdravljal kot nosilce pravičnega socialnega reda in večnega miru. Nobeden od teh narodov si ne želi vojne in slave. Toda jaz si vojne želim. Vsako sredstvo mi bo dobrodošlo.

»Moje geslo je: »Uničiti sovražnika z vsemi in vsakterimi sredstvi.«

Rauschnigg pravi o Hitlerju, da je bil miren pogovor z njim nemogoč. Ali je molčal, ali pa je prevzel na sebe vso diskusijo.

V zgodnji spomladi leta 1933. je dejal Hitler:

»Vojni z Anglijo se ne bomo mogli izogniti. Če gledate natančno »Mein Kampf«, boste našli marsikaj o Angliji v njem. Predvsem boste opazili, da ima čisto taktično vrednost.

»Moti se tudi oni, ki misli, da nam je bila Amerika v svetovni vojni nevarna. V primerjavi s Francozi in Angleži so se ponašali Amerikanci kot otroci. Kot mladi zajci so se zaletavali v ogenj. Amerikanec ni vojak. Manjvrednost in propadanje novega sveta je očitvidno in se odraža tudi v njihovi vojaški neučinkovitosti.

»Vendar ne bi bilo prav, da Amerikance kot sovražnika podcenjujemo — je dejal eden prisotnih. »Kdo pa je kaj govoril o podcenjevanju?« — je rezko odvrnil Hitler. »Jamčim vam, da bo Amerika v odločilnem trenutku naša največja opora. Ko bo napočil trenutek, da udarimo preko Oceana, bo že obstojala »Nova Amerika«.

»Razne, po vsem svetu raztresene nemške organizacije so v enakem položaju«, pravi prevajalec, ki opisuje nemško svetobjemajočo peto kolono.

Ne, da bi se tega dobro zavedale, je bilo njihovo delovanje strahovito zlorabljeno. Vse te nemške prekomorske skupine so bile gojilnice propagandne plesni, ki se je razširjala v temi preko vseh stopenj tja do dejanskega vohunstva. V ta ogromen ustroj je bil vključen vsak Nemec, pa naj si je bil nemški državljani ali pa državljani dežele, ki mu je dala kruh. Vsaka organizacija, ki se ni hotela izpostaviti očitku, da je antinacistična, je bila več ali manj agent politično-propagandnega sistema in vohunškega središča, kateri se za obstoječe zakone ni menil. Vse so imele nalogo, da napravijo iz zamejnega nemštvaja orodje gigantskega, svetobjemajočega sistema tajne službe.

V zgodnjem poletju leta 1934. je imel Hitler nagovor na svoje zunanje agente in jim govoril:

»To je dobra zamisel, da imamo najmanj dve nemški organizaciji v vsaki državi. Ena se bo vedno lahko sklicevala na nemško lojalnost napram državi, v kateri deluje in bo imela nalogo gojiti družabne in trgovske zveze. Ona druga organizacija pa mora biti radikalna

LEPA OBLETNICA

Tako redko doživi človek v teh dneh kaj prijetnega. V teh dneh smo pa doživeli v Gorici dogodek, ki nam priča, kako neumesten je vsak obup in vsako zdvajanje. Mislim na proslavo 40 letnice življenja in delovanja Marijine družbe v Gorici, ki se je vršila v dvorani č. ss. Naše ljube Gospe na praznik Kristusovega vnebohoda in v nedeljo 9. maja. Ta proslava nam je pokazala, koliko lahko naredi kljub še tako težkim razmeram katoliška organizacija, če sta v njej pravi duh in disciplina. Marijina družba nam je pokazala v besedi svoje prednice gc. P. Hvala delo, ki ga je izvršila med slovenskimi dekletji v Gorici v 40 letih obstoja, istočasno pa so nam njene članice v lepo izbranih prizorih in pevskih nastopih izpričale, koliko smisla imajo tudi

naša preprosta dekleta za lepoto slov. besede in kako Mar. družba goji med njimi tudi potrebno izobrazbo in zabavo.

Prizori so bili vsi izbrani tako, da so pojasnjevali zgodovino in življenje Mar. družbe. Od prvega prizora — posvečenje Mar. družbenic pri sv. Ivanu pred 40 leti naprej mimo nebeško lepega rajanja deklic Mar. vrtca ob pesmi »V Marijinem vrtcu cveto« pa do romanja na božjo pot in izleta v naravo so bili vsi prizori originalni po svoji zamisli in dobro podani. To ni bila kaka onih proslav, ki se začnejo z govorom in končajo z deklemacijjo, temveč živa ponazoritev življenja in delovanja v družbi. Zato pa ni bila dolgočasna in enolična, temveč pestra in v ljubezni podana. Vsi, ki smo bili priča, moramo naša dekleta le

pohvaliti in z njimi vse one, ki so jim pomagali proslavo prirediti.

Na koncu je bila še pevska točka: Premrlava »Mater Dolorosa«, štirje spevi za ženski zbor s klavirjem. Pel je dobro znani pevski zbor Mar. družbe, ki vzdržuje tudi petje pri slov. maši v stolni cerkvi. O tem zboru bi bilo odveč govoriti. Vsi vemo, da je to najbolj soliden zbor v Gorici, ki je vedno častno zastopal slovensko cerkveno petje v goriškem mestu, tudi v času najhujšega fašističnega nasilja, sedaj pa prav tako z ljubeznijo goji tudi narodno petje, kakor pričajo številni nastopi ob raznih prireditvah Mar. družbe.

V nedeljo je nastopil izven programa tudi operni pevec primorski rojak g. Cvetko Slamič iz Črniča. Njegovo podajanje Schubertove Ave Marije je vso slavnost še bolj dvignilo.

Toda tudi četrtkova proslava je imela svojo posebnost: na častnih mestih so se sedele »jubilanke«, 11 družbenic, ki so bile sprejete pri prvem sprejemu pred 40 leti in so ostale zveste Marijini družbi

do danes. Med njimi je bila tudi »častna prednica« gc. Fani Rojčeva, dobra mamica družbenic, misijonov in marsikaterega reveža in begunca.

O zgodovini Mar. družbe smo slišali, da je bila ustanovljena leta 1908. Ustanovil jo je tedanji stolni kaplan Ciril Vuga, ki je bil pozneje dušni pastir v Podgori. Ze koj iz početka je bila zelo močna družba, posebno ker je imela svoje članice tudi iz raznih okoliških vasi, kjer tedaj ni bilo še Mar. družb. Pri prvem sprejemu je bil navzoč tudi tedanji nadškof msgr. Sedej. Pozneje so vodili Družbo: dr. Ignacij Kobal († 1922), msgr. Valentinčič, msgr. Cigoj († 1935) in po njegovi smrti sedanji voditelj msgr. dr. M. Brumat. Največ časa pa je bila prednica gc. P. Makuc, namreč 27 let.

V 40 letih svojega življenja beleži Družba lepe in težke čase, več težkih kot lepih. Posebno so bila usodna leta, ko je fašizem začel svojo veliko raznarodovalno delo zoper Slovence, torej nekako od leta 1926. do 1943. Ta čas se je

morala Družba odpovedati vsakega delu izven cerkve. Opuštili je morala prireditve in druge manifestacije, ki bi utegnile »skruniti italijanstvo Gorice«. Omejila je zato svoje delo predvsem na družbene shode, vsakoletne duhovne vaje itd. Kako težko je bilo takrat, nam priča dejstvo, da so nekaj časa, ko je bil voditelj msgr. Cigoj, morali imeti shode na Kostanjevici, ker se je zdela cerkvena sv. Antona na trgu sv. Antona preblizu kvesture. Kljub temu je bila Družba tista, ki je ves čas skrbelo za cerkveno petje v stolni cerkvi pri jutranji slovi, maši in nekaj časa tudi na Travniku.

Najbolj nevarni časi pa so prišli nad Mar. družbo, ko so se začele komunistične homatije na Primorskem. Tedaj so mnoge družbenice po deželi zamenjale Družbo za OF in Marijino svetilnjo z rdečo zvezdo. Tedaj je grozila ista usoda tudi goriški Mar. družbi, če bi ne bdelo nad njo budno oko njenega voditelja msgr. Brumata. Ta je v svoji bistrovizi nosil prvi spoznal nevarnost OF

in obvaroval pred njo svojo Družbo. Dočim so druge Družbe po deželi zapadle razkrojevalnemu delu ofarske propagande, je izšla goriška Družba iz te preizkušnje samo še bolj okrepljena. Vekala je tako zopet malo lepše čase, ko sme brez posebnega strahu delati za versko in apostolsko vzgojo slov. deklet v Gorici kakor tudi za njihovo izobrazbo in pošteno zabavo.

Da je pa Družba danes to, kar je, in da ni le kup ruševin, gre največja zasluga brez dvoma njenemu voditelju msgr. Brumatu. Ta vodi Družbo že 13 let in kdor ga pozna, ve, da je dal Mar. družbi dober kos samega sebe. Zato pa mu moramo biti hvaležni, da nam je ohranil tako živo in delavno to našo edino organizacijo, ki je preživela pretekle razburkane čase ter ostala tako nekako živa vez med preteklostjo in sedanostjo. Zato upamo, da bosta goriška Mar. družba in njen voditelj mogli še nadalje neutrudno delovati za verski in narodni blagor naše manjšine v Italiji ter dočakati še novih jubilejev.

in revolucionarna. Druga organizacija mora biti pripravljena, da jo bom pogostoma zatajil tako jaz, kakor tudi nemške oblasti. Naj bo vsakomur jasno, da ne bom razlikoval nemških državljanov od Nemcev po rojstvu, ki so državljani kake tuje države. Dovolili bomo tudi nekaterim Nemcem, da prevzamejo tuje državljanstvo. Vaša posebna naloga pa je, da pripravite vse Nemce do tega, da bodo lojalni predvsem napram matični državi. Edino na ta način vam bo mogoče izpolniti težke naloge, ki vam jih bom poveril. Kako boste naloge izpolnili, je vaša stvar. Ne bo šlo brez trenja, toda glavna stvar je uspeh. Oni, ki se novi disciplini ne bodo podredili, bodo izven zakona.

»Od vas je odvisno, da li dosežete smoter razmera lahko ali s prelijanjem krvi. Mi ne iščemo enakopravnosti temveč gospodstva. Ne bomo izgubljali časa z razpravljanjem manjšinskih pravic in drugimi ideološkimi izrodki demokracije. Vaša naloga je, da dosežemo za Nemčijo vodečo vlogo.

»Če uspete, boste poklicani na vodilna mesta, na katerih boste delovali brez ovir zakona in sporazumov.

« » »

»Usoda me je izbrala za največjega odrešitelja človeštva, — je dejal Hitler pri neki drugi priliki.

Iz Slovenije

Zasedanje Zveznega sveta

Proti koncu preteklega meseca se je vršilo v Beogradu zasedanje Zveznega sveta in Sveta narodov. Med govori na tem zasedanju je najzanimivejši govor Edvarda Kardelja. Kardelj je ostro kritiziral pomanjkljivosti pri izvrševanju plana in podal pregled podjetij, pri katerih je kontrolna komisija, politični komisariat vlade, odkrila sabotaže, nerednosti in pomanjkljivosti. Med temi podjetji so glavna industrijska in rudarska podjetja Jugoslavije, n. pr. Prvomajska tvornica, Zagreb, Tovarna papirja, Vevče, rudnik v Kaknju, IMKOL, Tezno itd. Komisija je n. pr. odkrila v tovarni papirja v Vevčah ogromen stroj, ki je bil še v ovojih in je stal na dvorišču že več mesecev; nihče ni vedel, od kod je prišel in kam je namenjen. V železniških skladiščih pa so ugotovili za več milijonov dinarjev različnega blaga, ki je ležalo neizrabljeno in neurejeno; to blago je dobila Jugoslavija na račun nemških reparacij iz prve svetovne vojne!

Zanimiv je govor ministra za zunanjo trgovino Melentija Popoviča. Minister je kritiziral predvojno jugoslovansko politiko zunanje trgovine, ki naj bi bila politika zadrževanja razvoja industrije. 57,5% vsega uvoza so namreč predstavljali izdelki, uvoz strojev pa je znašal le 10%. Lanj pa je znašal uvoz izdelkov le 7,9%, uvoz strojev pa 34,3%.

Predstavniki FLRJ poudarjajo vedno in povsod, da se borijo za ljudsko demokracijo in za »čvrst mir«, proračun vojnega ministr

stva pa je letos za 33,6% večji, kakor je bil lansko leto in znaša nad 12 milijard dinarjev.

Prodaja in nakup kmetijskih pridelkov

Izšla je uredba o ureditvi prodaje in nakupa kmetijskih pridelkov. Po tej uredbi smejo kmetje proizvajalci prosto prajajati svoje proizvode le na svojem posestvu in na trgih okraj, ki meji na bivališče proizvajalca. Ta uredba pomeni dokončno likvidacijo svobodne trgovine na deželi.

Nacionalizacija

V Sloveniji je bilo ponovno nacionaliziranih 636 podjetij, med njimi 63 podjetij kovinske stroke, 72 podjetij tekstilne stroke, 22 živilskih podjetij, 31 usnjarskih, 80 hotelov in penzionatov, 40 podjetij za gradbeni material, 6 gradbenih podjetij, 72 mlinov, 44 vinskih kletit itd. V časopisih pa se Titovi oblastniki razpisujejo, da bodo ostro nastopili proti vsem, ki širijo alarmantne vesti, češ, da ima FLRJ namen nacionalizirati obrt na podjetja, in da naj bodo obrtniki in kmetje kar brez skrbi, ker se v FRLJ ravna po volji ljudstva in se uredbe pač izraz ljudske volje. Mi smo pa prepričani, da bo ta »ljudska volja« že našla poti in sredstva, da zadušiti še tiste ostankе svobodne trgovine, ki životarijo za zavoso.

Zopet proces

Pred okrožnim sodiščem v Skoplju so otvorili razpravo proti 11 članom neke teroristične organizacije, katero vodi Angelo Mihev. Poročilo navaja običajno obtoževalno formulo, ki vsebuje delovne nje proti oblastem in sodelovanja s tujimi silami.

Vesti s Tržaškega

Osebnost

Z veljavnostjo od 7. maja 1948. je prenehala funkcija gospoda Hermana Crevatina, ki je bil dne 27. oktobra 1947. imenovan za člana Tržaškega šolskega sveta kot slovenski predstavnik drugih občin področja in je za njegovega namestnika imenovan gospod Friderik Tavčar.

Zasledovanje ribiških čolnov

Na opozorilo nekaterih ribičev je pristaniška policija prišla na pomoč ribjega trga 27 letnega Stanislava Germana iz Istre, ko si je ta zapisoval imena raznih ribiških čolnov. Na policiji je priznal, da so mu nekatere osebe iz Kopra dale nalogo, naj jim sporoči imena ribiških ladij, ki prihajajo iz jugoslovanskega področja v Trst prodajat ribe.

Radi orožja

Policija je 10. t. m. aretirala 16 letnega mehanika Henrika Simičiča. Imenovani je na hodniku kulturnega krožka »Perosa« razdelil samokres, ki se mu je nepričakovano sprožil. Strel je zadel Antona

Kako je v tržaških zaporih?

Glede na napačno poročanje komunističnega lista »Lavoratore« o razmerah v tržaških zaporih sporoča uprava policije sledeče: 1) Jetniki smejo čitati vse liste in tudi »Lavoratore«. 2) Jetniki smejo sprejemati obiske svojih sorodnikov vsakih deset dni. Izredne obiske pa mora dovoliti ravnatelj jetnišnice. 3) Jetnikom je prepovedano prepevati. Ta prepoved se nanaša tako na take, ki jih imenuje Lavoratore »fascisti« in na take, ki jih imenuje Lavoratore »antifascisti«. 4) Jetniki prejema slededečo hrano: 400 gramov kruha, 30 gramov riža ali testenin, 30 gramov maščob, 20 gramov sladkorja, 30 gramov juhe v prahu, 15 gramov soli, 14 gramov konzerviranega mesa, 100 gramov konzervirane zelenjave, 4 grame paradiznikovega soka, 60 gramov krompirja, 10 gramov čebule in 10 gramov kave. Bolniki pa prejema posebno hrano.

Čitalnica AIS

Javna čitalnica AIS v ulici Trento 2 bo med poletjem začela z 9. majem ob nedeljah zaprta.

POSLANO:

G. UREDNIK!

Pred časom sem poslal gospodu Stanislavu Renku, odgovornemu uredniku »Primorskega dnevnika« v Trstu spodnje pismo. Ker komunistično glasilo ni čutilo dolžnosti možato popraviti krivico, Vas lepo prosim, da mi odstopite nekoliko prostora v Vašem uglednem listu.

Notica »Mavhinjski župnik« in članek »Vohunska agentura« objavljena v Vašem listu 16., odnosno 17. aprila t. l. vsobjeta žalivte moje osebe, preko katerih ne morem iti molče, ker so tam nanizane stvari netočne in neresnične. Zato Vas prosim, da objavite v Vašem listu na prvi strani najkasneje do srede 5. maja sledeči popravek, odnosno pojasnilo:

»Jaz nisem nikoli poznal prof. Bitenca, ki je bil nedavno v Ljubljani obsojen na smrt. Niti pod pravimi niti pod drugim imenom. Nikoli nisem bil v nikakoli najmanjši zvezi z njegovim delovanjem, niti mu nisem preskrbel vodnika čez mejo. Vem samo to, da je bila moja mati v moji odsotnosti nekje decembra 1947. neznanemu popotniku na njegovo prošnjo nekaj za večerjo, kakor po navadi daje vsakemu potrebnemu, ki potrka na naša vrata. Po poročilih o Bitenčevem procesu in po opisu moje matere sodeč bi bil utegnil biti oni tujec tudi prof. Bitenc.

»Nisem bil nikoli član kake politične stranke, še najmanj OF, pač pa sem bil in sem goreč pobornik za složno in mirno sožitje ter za enotnost slovenskega življa na Svobod. tržaškem ozemlju. To pa nikakor ne pomeni, da sem za nadoblast in diktaturo komunistične stranke nad vsem slovenskim narodom, ker se ne more nikoli istovetiti enotnost slovenskega naroda s slepo pokorščino pod komunistično stranko, kakor komunisti zmotno trdite in zahtevate.

»Zato se nisem nikoli trkal na prsa, da sem za komunistično OF, katera ni — kakor je ves slovenski narod zdavno spoznal, in kakor Vi gospod urednik prav dobro veste — prav nič drugega kot narodno pobarvana krinka za komunistično propagando!

»To so spoznali pravočasno tudi prebivalci Mavhinj in so zato obrnili kamufilirani OF hrbet, kot so to storili in delajo bolj in bolj vsi pošteni Slovenci, ki ljubijo svojo vero, svoj narod in svojo prostost. In zakaj naj bi bili taki Slovenci — izdajalci svojega naroda? Samo zato, ker so odprli oči in pravočasno spoznali največjo prevaro v slovenski zgodovini, ki jo je komunistična partija cinično in premišljeno izvršila nad slovenskim narodom s tem, da ga je pod geslom narodne osvoboditve in pod firmo OF zvalila in pognala v državljansko vojno za oblast in za totalitarno diktaturo

ene same — komunistične stranke nad vsem narodom.

»Gre tedaj, gospod urednik, za idejno različno gledanje stvari med Vami in menoj. Če Vi gledate skozi komunistične naodnike, morate seveda videti vse rdeče in drugačno kot drugi nekomunistični zemljani.

»Ali to Vas še ne upravičuje po našem preprostem človeškem pojmovanju, da žalite in blatite svobodne ljudi samo zato, ker niso Vaših komunističnih misli in idej.

Vesti z Goriškega

Sv. birma

Nadškof bo delil zakrament sv. birme v soboto 15. t. m. ob 9. uri v nadškofijski kapelici, na binkoštni praznik 16. t. m. ob 9. uri v stolnici in ob 12. uri pri sv. Ignacij, na binkoštni ponedeljek ob 8.30 in ob 9. v nadškofijski kapelici.

Novi pari

V sredo 12. t. m. dan pred odhodom v Argentino so se tu poročili g. Marinič Rudolf z gospodično Jančič Slavico, g. Jančič Aton z gospodično Marinič Leopoldo in g. Jančič Angel z gospodično Marinič Marijo, vsi begunci iz Vedrijana v Brdih. Zelimo srečno bodočnost.

Smrtna kosa

V Spodnji Trebuši je umrl tamkajšnji župnik g. Anton Sok v starosti 68 let. Rodil se je v Kredu na Kobariškem, v mašnika je bil posvečen 31. 7. 1904 v Gorici. V Trebuši je služboval od prve svetovne vojne. Bohehal je vse življenje na želodcu in tudi v ostalem mu življenje ni bilo preveč naklonjeno. Naj se spočije pri Bogu, kateremu je zvesto služil.

Pozdrav na postaji

Naši begunci, žrtve komunizma, odhajajo največ v Argentino. Gorica je že nekaj tednov zelo živahna; naše ljudi srečamo povsod. Prihajajo, da uredijo vse potrebno za potovanje. V kratkem času je zadeva rešena in poklic na ladjo je tu. V par dneh se je treba odpraviti v vlakom na zadnje postajališče čakati za vkrcanje. Naši begunci so veselo zadihali. Up v življenje, ki ga sicer niso nikoli izgubili, se jim je ojačal. Našli so začasno domovino, ki se jih je usmilila in jih sprejme brez pogojev. Ona jim zagotavlja delo in kruh. V Argentini si bodo postavili zopet svoja topla ognjišča. Ne bo več zaskrbljenosti pred negotovo bodočnostjo, ne bo več bojznosti pred ljudmi, ki jih je komunizem zapeljal. In mirne noči, da bo odpočitek telesno in duševno popoln.

Naši begunci se poslavljajo od domovine in od svojeve, prijateljev in znancev. Povsod samo priznana srečanja in srčno pozdravljanje. Pa se skoro pri vsakem slučaju zalijejo oči in naši dragi bratje in sestre se v solzah upravičujejo: saj veste, da ne gremo radi proč od naše zemlje, toda...

Bili smo na postaji v Gorici v terek in v sredo popoldne. Sami ganljivi prizori med našimi dragimi in nesrečnimi begunci. Očertje in matere, fantje in dekleta in otroci, oh naši mili nežni otroci, ki morajo ob vstopu v življenje spoznati bridko in težko usodo, ki je zadela družino in vso domovino.

Taki prizori se pojavljajo vsak dan.

Videli smo na postaji naše ljudi s Kranjske in Štajerske, z Dolenjske in z Vipavske, s Tolminskega, Idrijskega, Kobariškega in Bovškega, iz Kanala in Baniške planote, iz Brd in iz goriške okolice. Vsi v bratskem objemu: eno srce, ena duša! In množico sorodnikov, prijateljev in znancev, ki so jih spremljali na postajo, da jim bo slovo lažje.

Videli smo vse te naše begunce, trpice, kako jim je pogled uhajal

Zato pričakujem, da bode ob javili to moje skromno pojasnilo in s tem vsaj deloma popravili storjeno mi krivico.

Ako bi se pa gornjega pojasnila ne upali objaviti, bi bil, žalibog, primoran spraviti zadevo pred sodnijo, da se tam pomenimo, če že ne dovolite za to prostora v Vašem listu, kjer ste me napadli.

Ostanem sine ira et studio
s spoštovanjem
Mirko Filej

gor proti našim goram v pozdrav ob težki ločitvi. Videli smo otroke do solz ganjene. In ko se je vlak premaknil; zaoblubo, da se vsi vrnejo v globoki veri, da bo domovina rešena in svobodna.

Dali smo našim dragim besedo, da jih ne pozabimo in zedinili smo se, da nas bo vsaj »Demokracija« vezala v sporočilih in mislih.

Kdor je videl na postaji v Gorici težko slovo naših ljudi od domovine, kdor je videl njihove hrepenence poglede na naše gore, ne bo tako zlahka pozabil tega prizora. Saj so med njimi tudi taki, ki niso že šest, sedem let bili doma in taki, ki že več let niso spali na postelji. Kremeniti značaji, ki presenjajo vse, da ohranijo čisto dušo in svetle nazore svoje poštene, slovenske vzgoje.

Sedaj odhajajo. Zarek sonca jim je zasijal in upajo, upajo...

Dragi naši bratje in sestre, dragi naši otroci, Bog vas spremlja na poti čez morje. In da bi bili srečni v Argentini, kjer si odpočijete dušo in telo po tolikem trpljenju. Dokler se ne vrnete!

Dva sveža groba

V bolnišnici na Studencu pri usmiljenih bratih v Gorici je 6. t. m. zatisnila oči in mirno v Gospodu zaspala usmiljenka domačinka sestra Godoleva, ki je skoraj pol stoletja delovala v prid trpečemu človeštvu. Našla je svoj zadnji počitek v domačem mirovdru v Podgori, kjer čakajo vstajanja trupla njenih najdražjih oseb. — V isti bolnišnici je 7. t. m. umrla znana rodoljubkinja Helena Sivčeva, ki je v svojih mladih letih službovala na raznih krajih Slovenije kot učiteljica, in povsod pustila narodu najlepše spomine. Njen grob je tik groba soproga, profesorja, ki je pred štirimi leti odšel v večnost.

„Nova Gorica“

V roke nam je prišlo glasilo OF za goriški okraj »Nova Gorica« od 8. maja, ki izhaja v Solkanu. List popisuje prvomajnske proslave komunistične partije v goriški okolici ter hvali udarnike in udarniško delo, da že kar usreda. O ugodnostih in udobnostih, ki so jih obljubljali komunisti delavstvu, ni besed, samo: delaj in garaj, da bo režim močan in nezmagljiv! Prostaško izkoriščanje delavca in mladega zagnanega. Dve zanimivosti! List prinaša sliko, kako je italijanska manjšina proslavila prvi maj z Garibaldijevo glavo v Solkanu ter kratak dopis pod zaglavjem: V Solkanu mnogo sklepajo, a malo sklepov izvedejo.

Prepir med komunisti in njihovimi nasprotniki

V terek 11. t. m. popoldne je prišlo do prepira med komunisti in njihovimi nasprotniki v Gorici v ulici XXIV Maggio, kjer imajo komunisti svoj sedež. Komunisti trdijo, da so jih drugi izzvali? Drugi trdijo pa, da so jih komunisti brez vzroka napadli, zato da so vdrli v komunistične prostore, kjer je prišlo do pre-

tepa. Aretiranih je bilo nekaj komunistov, nasprotniki se pa zdravijo v bolnici ali doma. Nekateri očividci trdijo, da so bili komunisti res izzvani, za kar govori že samo dejstvo, da so se njihovi nasprotniki brez vsakega povoda zbrali pred njihovim sedežem. S kakšnim namenom so se tam zbrali okoli 5. ure popoldne? Preiskava je v teku in medtem orožniki še vedno stražijo pred sedežem komunistov. Gre pač za italokomuniste in njihove prenapete nasprotnike. V noči so bili vsi aretiranci izpuščeni.

Eni iz raja, drugi v raj

Medtem ko maramo na žalost vsak dan beležiti nove prihode beguncev iz Titovine, se istočasno vedno bolj množijo begunci iz Italije v rdeči raj. Na enem goriških blokov je v ponedeljek zvečer 10. t. m. stopil v Italijo Titov vojak, stražnik na meji. Goriški zapori pa sprejemajo prijete italokomuniste, ki hočejo skrijevaj v rdeči raj. In koliko je takih italokomunistov? Zatrjujejo nam, da jih je šlo 26. aprila čez mejo v Brdih nič manj kot 50.

Rupa — Peč

3. maja je fatimska Gospa priromala v našo novo faro. Priprave, ki so se vršile za ta praznik so zadnje dni, zlasti pa v nedeljo 2. maja, zajele vso faro od otrok pa do starih mož. Vse je delalo in krasilo svoje domove in vas, da bi bil sprejem res veličasten. Izjemo so delali le nekateri puhli progresisti, ki s svojo napredno pametjo niso mogli doumeti tega doslej neznanega verskega navdušenja. Vsa njih prizadevanja, da bi preprečili, ali zmanjšali navdušenje faranov, so klavno propadla.

V ponedeljek pozno zvečer smo sprejeli kip fatimske Gospe v Garberjih pri Tomažu. Ko je naša lepa slovenska cerkvena pesem pretrgala tišino pomladanske noči, so se srca strnjena okrog belega kipa božje Matere zganila; naše duše je objela skrivnostna neskončna sladkost... Počasi se je procesija pomikala skozi vas proti cerkvi. Vse je bilo v cvetju in lučkah, vse praznično in veličastno.

Drugi dan zvečer smo pa spremljali nebesko romarico v sosednji vas Peč. Kresovi in rakete so jo pozdravljali ob poti. Tudi Pečani so ob tej priliki pokazali, da so vredni nasledniki svojih vernih prednikov.

5. maja zvečer se je pa Mati od nas poslovila. Kljub slabemu vremenu smo jo v procesiji prinesli do mirenskega bloka. Onstran državne meje so v blatu in vodi klesali naši bratje in sestre in v solzah, ki niso smele na dan, so dušili svoj jok. Iz skrušenih src je vrela ena sama velika prošnja... Reši nas o Mati.

Železniški ozni red

IZ GORICE PROTI TRSTU: 6.16, 7.29, 9.50, 13.53, 16.40 (samo do Tržiča), 19, 21.30, 23.40.

IZ GORICE PROTI VIDMU: 6.15, (zveza y Benetke in Bologna) 6.25, 8.49, 13.20, 16. 57, 18.37, 21.14.

PRIHODI IZ TRSTA: 6.10, 8.7, (izključene nedelje), 8.46, 13.3, 14.9, 16.54, 18.34, 21.9.

PRIHODI IZ VIDMA: 5.54, 6.13, 7.25, 9.47, 13.49, 18.57, 21.12, 23.36.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

Kristina 500; begunec I. 500; begunec II. 400; naročniki iz Vrha, preplačilo 75; trije begunci iz Brd ob odhodu v Argentino: prvi 1000, drugi 500 in tretji 500; krožek prijateljev iz T. mesečno: 300, 300, 500, 1000, 1000, 200, 500; S. VI. 500; slovenski duhovnik 500 lir.

Vsem prisrčna hvala!

Odgovorni urednik: Janko Simčič
Tiska tiskarna Budin v Gorici